

Το Ευρωπαϊκό Βραβείο στον Πίντερ

> Ο μεγαλύτερος εν ζωή θεατρικός συγγραφέας της εποχής μας

ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ Βραβείο Θεάτρου, θεσμός που αποτελεί τη σημαντικότερη δραστηριότητα της Ενωμένης Ευρώπης στο χώρο του θεάτρου, απονεμήθηκε φέτος για δέκατη φορά στον Χάρολντ Πίντερ, στο μεγαλύτερο ζώντα θεατρικό συγγραφέα της εποχής μας. Γεννημένος το 1930, μπήκε στο θεατρικό χώρο το 1951 και από τότε παραμένει εκεί, κάτω από πολλές ιδιότητες: ως θεατρικός συγγραφέας, ως σεναριογράφος, ως σκηνοθέτης και ηθοποιός. Η ποίησή του συγγενεύει στενά με τη θεατρική του γραφή. Άλλωστε ένα από τα επιτεύγματα του Πίντερ είναι η αλλαγή των κανόνων του δράματος και η μεταμόρφωση της καθημερινότητας σε ποίηση μέσα από τις παύσεις, τις επαναλήψεις και τις αμφιβολίες στο λόγο των ηρώων του. Στο σκεπτικό της βράβευσης ο Πίντερ ονομάζεται ο θεατρικός Προυστ που ερευνά τη διαπεραστική δύναμη της μνήμης. Επισημαίνεται επίσης η συνειδητή παραίτηση του Πίντερ από τη θέση του πανίσχυρου συγγραφέα που οδηγεί τους ήρωές του στο προκαθορισμένο τέλος, προτιμώντας να δίνει αυτονομία στα πρόσωπά του και ερμηνευτική ελευθερία στους θεατές του.

Το σκεπτικό βράβευσης υπογραμμίζει και την ηθική αγανάκτηση του Πίντερ ενάντια στην αδικία, την πολιτικοποίησή του που δε σημαίνει έκφραση κάποιας κομματικής ιδεολογίας, αλλά την οργή του για την προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας από κάθε λογής “ισχυρούς”.

Ο Χάρολντ στο Τορίνο

Το βασικότερο ίσως δέλεαρ των ποικίλων θεατρικών και παραθεατρικών εκδηλώσεων στο Τορίνο ήταν η υπόσχεση της ζωντανής παρουσίας του μεγάλου βραβευμένου, του Χάρολντ Πίντερ. Ως γνωστό, ο νομπελίστας συγγραφέας λογοτεχνίας του 2005, δεν παρουσιάστηκε στην απονομή λόγω επιδείνωσης της ασθένειας που τον ταλανίζει. Συντάραξε όμως τη συνείδηση των συνανθρώπων του με την πύρινη ομιλία του, βιντεοσκοπημένη στο στούντιο, πηγαίνοντας εκεί από την εντατική. Γι’ αυτό και οι συμμετέχοντες στις εκδηλώσεις του Τορίνου και ειδικά στο συνέδριο “Πίντερ: Πάθος, Ποίηση, Πολιτική” δεν έτρεφαν ιδιαίτερες ελπίδες, ενώ οι διοργανωτές κρατούσαν στάση μυστηριώδη. Ακόμα και τη στιγμή που ο κόσμος άρχισε να συρρέει στο Teatro Carignano για να παρακο-

Γνώρισε το θάνατο προσωπικά...

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ πήρε υπαρξιακή τροπή όταν ο Μπίλιγκτον ρώτησε για την περιπέτεια υγείας. Ο Πίντερ όμως μίλησε για την περιπέτεια θανάτου. Τότε, στις μέρες της νομπελικής του βράβευσης, γνώρισε το θάνατο “προσωπικά” εκεί στην εντατική και όπως έγραψε στο καταπληκτικό στην απλότητά του αφιερωμένο στη γυναίκα του ποίημα, αυτή τον είδε να πεθαίνει. “Μια φορά τη γλύτωσα, δεν πρόκειται να τη γλυτώσω και τη δεύτερη”, είπε με βραχνό γελάκι.

Τα λόγια του ήταν βαριά και ουσιαστι-

κά. Ο κόσμος τα απορροφούσε, συγκεντρωμένος και σοβαρός.

Δήλωσε ότι η ποίηση και ο πολιτικός λόγος θα είναι οι στόχοι του. Όχι η θεατρική γραφή “I wrote already twenty nine plays, isn’t it enough?”

Αναρωτιέμαι αν ο απόλυτος σεβασμός προς τον άνθρωπο και το συγγραφέα θερμαινόταν από τη δοκιμασία που περνά η προσωπική μας ηθική στις άγριες αντιπαραθέσεις των τελευταίων ιστορικών στιγμών που ζούμε. Η σιγουριά του Πίντερ για το τι είναι ηθικό και τι ανήθικο βοηθούσε.

λουθήσει την προαναγγελθείσα συνέντευξη του Πίντερ στον κριτικό της “Guardian” Michael Billington, οι περισσότεροι από μας ανέμεναν να συναντήσουν το συγγραφέα σε οθόνη. Το κόκκινο βελούδο των καθισμάτων δεν φαινόταν πουθενά, ακόμα και οι ψηλότερες σειρές των θεωρίων ήταν γεμάτες κάμερες πατού. Η βαριά χρυσοποίκιλτη αυλαία της σκηνής άνοιξε και ο Πίντερ καθόταν εκεί, σε πολύ ίσα στάση, ψηλός, πολύ λεπτός, μαύρο κοστούμι, μαύρο πουκάμισο, μπα στούνι. Όταν μίλησε, η φωνή του ήτανε βραχνή, σαν γέρου πειρατή. Όσοι τον είχαν δει πριν από την ασθένειά του ταραχτηκαν από τις αλλαγές στην εμφάνισή του.

Όμως μετά από τις πρώτες φράσεις της απάντησής του στην ερώτηση του Μπίλιγκτον που αφορούσε την ομιλία του με την ευκαιρία της βράβεισής του με το Νόμπελ και της πολιτικής θέσης που αυτή περιείχε,

μια δύναμη άρχισε να απορρέει από τη φιγούρα με τα μαύρα και να απλώνεται στην αίθουσα.

Δεν έχω ξαναδεί και το εννοώ πραγματικά να είναι τόσο ταυτόσημη η προϋπάρχουσα ιδεατή μορφή κάποιας διάσημης προσωπικότητας με την πραγματική του “ενσάρκωση” κατά τη ζωντανή επαφή. Η ενέργεια που ήταν συσσωρευμένη μέσα του, έκανε δυνατή την υπέρβαση της φυσικής του κατάστασης και περίσσευε ακόμα για να μεταδοθεί στον καθένα μας.

Η συζήτηση άγγιξε τα δύο ουσιαστικότερα θέματα. Ο Μπίλιγκτον, ικανότατος στη δύσκολη τέχνη της ζωντανής συνέντευξης, διακριτικός και ευέλικτος, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην πολιτική θέση που πήρε ο Πίντερ ενάντια στο ρόλο της Αμερικής και της Αγγλίας, του Μπους και του Μπλερ, στον πόλεμο στο Ιράκ.

Ο Πίντερ ήταν καταπέλτης, δίνοντας

την οργή του με ένδυμα του εβραϊο-αγγλικού του χιούμορ, μίλησε για την εγκληματική βαρβαρότητα, για το ψέμα ως πρόφαση των πολιτικών αποφάσεων, κάλεσε τον κόσμο να παίρνει θέση. Καυστικός είπε για τη χώρα του “There is no such thing as United Kingdom and there is nothing great in Great Britain” (Την επόμενη νύχτα, στην σύντομη αντιφώνησή του μετά από την απονομή του βραβείου δήλωσε ότι ο προορισμός της Ευρώπης είναι η αντίσταση στην πολιτική της Αμερικής).

Τα θερμότερα χειροκροτήματα του κόσμου, αλλά και οι ξαφνικά αναστατωμένες εκφράσεις προσώπου του κοινού, δήλωναν ότι η ευρωπαϊκή διανόηση θεωρεί τον Πίντερ ηθικό ηγέτη και σωτήρα της αξιοπρέπειάς της.

•Ο απόηχος των εντυπώσεων από το Τορίνο θα ακουστεί ξανά απ’ αυτή τη στήλη.